

Video sözlük uygulamalarının açık ve uzaktan öğrenme materyali olarak kullanımı

Doç. Dr. Uğur KESKİN^a
Uzman Abdullah SAYKILI^b

^a Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi

^b Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi

Özet

Sözlük, bir dilin kelime hazinesini ve zenginliğini yansıtmakla beraber kullanıcıların ihtiyaç duyduğu güvenilir referans kaynakları olma özelliğini taşımaktadır. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinde gözlenen gelişmelerle birlikte sözlükler de şekil değiştirmeye başlamış ve sözlükler dijital ortamlardan ve internet ortamlarından erişilir hale gelmiştir. Bunun yanı sıra, bağlantıcı ve katılımcı web teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte kullanıcıların içerik üretmek katkı sağladıkları sözlükler de ortaya çıkmıştır. Ancak, kullanıcıların katkı sağladığı sözlüklerde rastlanan bilgi kirliliği, yanlış veya yanıltıcı bilgilendirme, argo/küfür ifadeleri ve reklam içerikleri nedeniyle güvenilirlikleri sorgulanmaktadır. Bu çalışmada, günümüz dijital ve internet teknolojilerinin sağladığı olanaklardan faydalanılarak ücretsiz çevrimiçi açık ve uzaktan öğrenme materyali olarak yayınlanacak video sözlük oluşturulması amaçlanmaktadır. Araştırmada, video sözlük oluşturulması sürecinde özellikle çevrimiçi öğrenme ortamlarının tasarımı ve araştırılmasında kullanılan tasarım tabanlı araştırma yöntemi kullanılmış ve çalışma sonunda çoklu ortam destekli sözlük oluşturulması sürecine yönelik öneri ve tavsiyelere yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sözlük Çalışmaları, Video Sözlük, Açık ve Uzaktan Öğrenme Materyali.

Abstract

Dictionaries are reliable reference resources that reflect the linguistic richness of a given language. Along with the developments in Information and Communication Technologies, dictionaries have also begun to change shape and now users are able to access dictionaries on the digital and internet platforms. Moreover, the development of connective and participatory web technologies also triggered the advent of user-generated dictionaries that users contribute to by creating/adding content. However, the reliability of these user-generated dictionaries are questioned due to information pollution, misleading and/or biased information, vulgar language and advertisements presented on these online dictionaries. This study aims to create a video dictionary to be published as a free online open and distance learning material through utilizing the affordances provided by the digital and internet technologies. Throughout the video dictionary development process, this particular study employs design based research, which is deemed valuable research method particularly in creation and improvement of online learning resources. This study also presents relevant advice and suggestions for the development of multimedia supported dictionaries.

Keywords: Glossary Works, Video Glossary, Open and Distance Learning Material.

Giriş

Sözlükler, referans kaynak olma niteliği taşımaktadır ve referansa müracaat etmek isteyenler açısından temel kaynağı teşkil etmektedirler. Belirli bir referansa başvurma kaygısının düşük olduğu toplumlarda sözlük kullanımı da düşük olmaktadır. Dolayısıyla, sözlük kültüründe ortaya çıkan her türlü olumlu değişme, referans toplumunun oluşmasına anlamlı katkılar sağlaması beklenmektedir (Boz, 2014a). Türkiye’de Oxford veya Cambridge gibi dünya ölçekli marka sözlükler henüz yayımlanabilmiş değildir. Ancak dünya ölçeğindeki bu sözlüklerin hazırlanışında ve yayımlanmasında önemli üniversitelerin rol aldığı ve kamu desteklerinden faydalandığı da bilinen bir gerçekliktir (Boz, 2014a). Buna karşın, çevrimiçi sözlüklerin yaygınlaşmasının bir sonucu olarak, sözlüklerin basılı versiyonlarına olan ilgi de oldukça azalmış ve Oxford gibi bazı önemli sözlük yayınevleri, basılı versiyonlarını sonlandırmaya ve varlıklarını çevrimiçi ortamlarda sürdürmeye karar vermişlerdir (Rundell, 2012).

Çevrimiçi sözlüklerin yaygınlaşması sonucunda ortaya çıkan başlıca sorun, güvenilir kaynaklar tarafından oluşturulmayan ve/veya herhangi bir internet kullanıcısının katkı yapabildiği sözlüklerdeki bilgi kirliliğidir. Buna ek olarak, çevrimiçi sözlüklerin giderek kullanımlarının yaygınlaşmasına rağmen, sözlük kullanıcılarının bilinç düzeyinde arzu edilen gelişme ortaya çıkmamaktadır. İnternette çevrimiçi sözlük kullananların büyük çoğunluğu, arama motorlarına yazdıkları sözcüklerin anlamlarını rasgele girdikleri sitelerde bulmaktadırlar (Boz, 2014a). Anadolu Üniversitesi, dünya çapında sahip olduğu öğrenci kitlesiyle, Türkiye’de güvenilir bir kamu kuruluşu tarafından hazırlanacak ve tüm dünyada marka olabilecek bir kavramlar sözlüğü oluşturma anlamında yeterli birikime sahip bulunmaktadır. Dolayısıyla, bu alanda yapılan çalışmalara sağlayacağı katkılar sonucunda ortaya çıkacak kavramlar sözlüğü, Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin yanı sıra, tüm dünyaya açık olarak sunulacak açık ders kaynağı formatında ilgili tüm paydaşların hizmetine sunulma olanağını beraberinde getirebilecek bir potansiyeli ifade etmektedir. Bu anlayış doğrultusunda, Anadolu Üniversitesi’nin katkılarıyla hazırlanmış olan “Sosyal Bilimler Sözlüğü Oluşturamaya Yönelik Materyal Hazırlama” başlıklı proje aynı zamanda üniversitenin görünürlüğüne katkı sağlayabilecek bir nitelik taşımaktadır.

Açık ve Uzaktan Öğrenme alanının basılı malzemelerle başlayan posta (mektupla) öğrenme yoluyla eğitim sağlama süreci, teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek çevrimiçi teknolojiler destekli akıllı esnek öğrenme modeliyle devam etmektedir (Aydın, 2011). Benzer şekilde, Açık ve Uzaktan Öğrenme alanında kullanılan kaynaklar da dönemin teknolojik gelişmelerini yansıtmaktadır. İlk dönemlerde geliştirilen basılı kaynaklar zamanla önce radyo,

TV daha sonraları ise bilgisayar ve internet teknolojilerinin gelişmesiyle çevrimiçi çoklu ortama dayalı kaynaklarla desteklenir hâle gelmiştir. Öğrenenler, günümüzde basılı kaynaklar yerine, sağladıkları etkileşim ve ilgi çekici içerik nedeniyle, çevrimiçi sunulan kaynaklara daha fazla rağbet göstermektedirler. Söz konusu nedenlerden dolayı, bu proje kapsamında oluşturulan kavramlar sözlüğünün, Açık ve Uzaktan Öğrenme alanında gözlemlenen eğilimi yansıtacak şekilde öğrenenle daha fazla etkileşime olanak tanıyan ve ilgi çekici video formatıyla desteklenmiştir. Ayrıca, geliştirilen video kavram sözlüğünün çevrimiçi ortamlarda açık ders kaynağı şeklinde paylaşılması, öğrenenlerin erişim olanaklarını artırması sayesinde anlamlı katkılar sunma potansiyelini artıracak nitelikleri sergilemektedir. Dünya çapında Açık ve Uzaktan Öğrenme alanında gözlemlenen en önemli gelişmeler arasında gösterilen “açıklık” kavramının yansıması olan “açık ders kaynakları” olgusuna vurgu yapması nedeniyle bu proje, Anadolu Üniversitesi’nin kurumsal olarak alandaki gelişmeleri yakından takip etmekte kalmayıp aynı zamanda alana katkı yapma çabasının göstergesi olma özelliği taşımaktadır.

Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Sosyal bilimlerde düşünceleri ifade ederken bilimsel bir dil kullanmak son derece önemlidir. Özellikle sosyal bilimler alanında öğrenim gören ya da mezun olan bireylerin, üniversite eğitimleri sürecinde edinmiş oldukları teorik bilgilerini, gündelik yaşamda da kullanmaları beklenmektedir. Dil felsefesi alanında çalışmalar yapmış olan ünlü düşünür Wittgenstein; “dilimin sınırları, dünyanın sınırlarıdır” diyerek, dilin, dünyamızı zenginleştirmenin temel yapıtaşı olduğunu ifade etmiştir. Entelektüel zenginlik, bireylerin teorik bilgilere sahip olması ve bu bilgileri açıklayabilecek kelime ve kavram dağarcığına sahip olması ile gelişebilmektedir. Teorik bilgiler “kavramlar” üzerine inşa edilmektedir. Dolayısıyla, üniversite mezunu bireylerin, kavramsal bilgiye sahip olmak bakımından yetkin olmaları beklenmektedir. Bu beklentiye katkı sağlayabilmek amacıyla, başta Anadolu Üniversitesinin kendi öğrencileri olmak üzere, “hayat boyu eğitim” anlayışı doğrultusunda bütün kullanıcılara yönelik olacak niteliklere sahip bir sosyal bilimler sözlüğü hazırlanmıştır. Bu projede sonucunda ortaya çıkan görsel anlatıma dayalı eğitim materyali sayesinde özellikle bilimsel bilgiye ulaşma amacındaki bireylerin bilgi kirliliğine uğrayan ve güvenilir olmayan bilgiye erişimleri gibi olumsuzlukların ortadan kaldırılabilmesinin önü açılmıştır. Dolayısıyla bu sözlük çalışması kapsamında üretilen videolar sayesinde, bilgiye ulaşma gayreti içinde bulunan bireylere güvenilir bilgiye erişebilme konusunda anlamlı ve önemli katkılar sağlanmıştır. Böylece, projenin amacı olan sosyal bilimler literatüründe yer alan terim, kavram ve kuramların açık görsel eğitim malzemesi olarak üretilmesini sağlayarak, ilgili hedef kitlenin

kullanımına sunulması hususu, tam olarak hedefine ulaşmıştır. Proje kapsamındaki ana faaliyet olan kavramlara yönelik çekim ve kurgu sürecinde, halihazır kaynaklardan ve çalışmalar sürecinde tedarik edilen kaynaklardan yararlanılmıştır.

Günümüz insanı, herhangi bir konuda bilgiye ulaşmak istediğinde büyük bir çoğunlukla internete başvurmaktadır. İnternette ise birçok durumda, istenilen düzeydeki sağlıklı bilgiye ulaşabilmek mümkün olamamaktadır. Bilgi kirliliği (dezenformasyon) veya tersten bilgi sunumu gibi olumsuz durumlardan dolayı genellikle ya istenilen bilgiye ulaşamamakta ya da doğru bilgiye ulaşıldığı sanılarak yanlış öğrenme gerçekleşmektedir. Bu tür olumsuzlukların farkında olan bazı internet bilgi kaynakları, güvenilir bilgiyi kullanıcılara sunma gayreti içine girmektedirler. Buna karşın, kullanıcıların içerik oluşturmalarına olanak tanıyan “wikipedi” gibi güvenilirliği olduğu düşünülen bilgi mecralarında da yanlış bilgi veya yönlendirmelerin olabildiği görülmektedir. Nitekim bu ve daha olumsuz diğer nedenlerden dolayı 2017 yılının Nisan ayından itibaren yurtdışı kökenli söz konusu mecra, erişime kapatılmıştır. Türkiye’deki kullanıcılara yönelik olarak oluşturulan ve sıkça kullanılmakta olan sözlük özelliğine sahip olan (sahip olduğu iddia edilen) mecralar (uludağsözlük, ekşisözlük) ise argo ve hakaret gibi olumsuz unsurları içeren, reklam ağırlıklı çalışan, doğru ve güvenilir bilgiyi sunma kapasitesinden uzak bir nitelik ortaya koymaktadırlar. Video sözlük oluşturmaya yönelik olarak Anadolu Üniversitesi’nin kurumsal olanakları ve personeli tarafından yürütülmüş olan çalışmalar, ilerleyen dönemlerde kamuoyu tarafından bilinirliğinin artması ve buna bağlı olarak tanınırlığının da artması sayesinde sadece akademik çevrelerin değil, ilgili bütün çevrelerin başvurabilecekleri bir bilgi ortamı hâline gelebilme potansiyelini bünyesinde barındırmaktadır. Oluşturulmuş bulunan sözlük içeriğinin çoğunlukla Açıköğretim sistemi içerisindeki ders kitaplarında yer alan bilimsel, güncel ve doğru bilgilerden oluşması, sunum ve tasarım ilkelerinin sistemli ve kuramsal tabana dayandırılarak geliştirilmiş olması, bilgi kirliliğine, argo/hakaret ve reklam unsurlarına yer vermemesi nedeniyle diğer sözlüklerden ayrılan en önemli unsurlarını ifade etmektedir.

Çalışmanın Yöntemi

Bu makalenin yazılmasına kaynaklık etmiş olan ve Anadolu Üniversitesi’nin katkılarıyla hayata geçirilmiş bulunan bilimsel araştırma projesinde yer alan öğretim elemanları, işletme ve yönetim bilimleri alanında yer alan kavramları ve kuramsal yaklaşımları yazılı bir doküman hâlinde alfabetik bir sınıflandırmaya tabi tutmuş ve bu kavramların anlatımlarını gerçekleştirerek video sunumu biçimine getirmişlerdir. Gerçekleştirilmiş olan çekimlerin yüksek kalitede olabilmesi için, halihazır imkanlar kapsamında teçhiz edilmiş bulunan

stüdyolarda çalışmalar yürütülmüş, temin edilmiş olan ilave araç-gereçlerle, video çekim ortamlarının teknolojik olanakları artırılmıştır.

Bu makalenin konusunu teşkil eden çalışmalar sürecinde geliştirilmiş olan video tabanlı kavramlar sözlüğünün tasarım sürecinde ve değerlendirilmesinde tasarım tabanlı araştırma yöntemi benimsenmiştir. Tasarım tabanlı araştırma; döngüsel olarak yapılan analiz, tasarım, geliştirme ve uygulama süreçlerinin araştırmacılar ve katılımcılar ile işbirliği içinde ve gerçek uygulama ortamında yapıldığı, bağlama duyarlı tasarım ilkelerinin ve kuramlarının geliştirilmesine yönelik, eğitim uygulamalarını iyileştirme amacıyla yapılan sistematik ve esnek bir araştırma yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Wang ve Hannafin, 2005). Tasarım tabanlı araştırma; kuramsal temele dayanan eğitim tasarımlarının biçimlendirici olarak araştırılması (Cobb, Confrey, diSessa, Lehrer, ve Schauble, 2003; Collins, Joseph, ve Bielaczyc, 2004) ve tasarım, kuram, uygulama üçlüsünün etkileşimini bir üst noktaya taşıma ihtiyacı sonucunda ortaya çıkan bir araştırma yöntemidir (Kuzu, Çankaya ve Mısırlı, 2011).

Sözlük Çalışmalarının Ortaya Çıkışı ve Tarihi Gelişim Süreci

Sözlükçülük (Akalin, 2010; Usta, 2010) (Lexicography), iki alt alana sahip özgün bir bilim dalı olarak görülmektedir (Baskın, 2014). “Sözlük yazımı ve hazırlanması” ile ilgilenen ilk alt alan için “uygulamalı sözlükçülük” kavramı tercih edilmektedir. “Sözlük araştırmaları” ile ilgilenen diğer alt alan için ise “sözlükçülük kuramı”, “sözlük araştırmaları” veya “metasözlükçülük” kavramları kullanılmaktadır (Jackson, 2013: 1). Sözlükçülük alanına yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde bu alandaki araştırmaların uzun bir geçmişi olmadığı görülmektedir (Nesi, 2013). Sözlükçülük çalışmaları “Cahiers de lexicologie” adlı Fransız bilim dergisinin yirminci yüzyılın ortalarında ortaya çıkmasıyla bilimsel bir tabana dayandırılmaya başlamıştır. 1960 yılında “Sözlükçülük Alanında Problemler” adında ilk bilimsel kongre Amerika Birleşik Devletleri’nde düzenlenmiştir (Bogaards, 2013: 19).

Sözlükçülük alanında araştırmalara destek vermek amacı güden ilk dernek olan EURALEX’in (The European Association for Lexicography) kuruluşu 1983 yılında gerçekleşmiştir. Bu derneği sırasıyla 1990 yılında AUSTRALEX (The Australasian Association for Lexicography), 1995 yılında AFRILEX (The African Association for Lexicography) ve 1997 yılında ASIALEX (The Asian Association for Lexicography) takip etmiştir. Söz konusu derneklerin alanda yapılan araştırmalara yer veren bilimsel dergileri de bulunmaktadır. Bu yıllardan itibaren sözlükçülük İngiltere, Danimarka, İspanya, Polonya gibi ülkelerde akademik disiplin olarak üniversitelerde kurulmaya başlamıştır. Dünyanın çeşitli ülkelerinde gözlemlenen söz konusu gelişmelere karşın, sözlükçülük alanının Türkiye’de

yeterince ilgi görmediği ve Türkiye’deki üniversitelerde sözlükçülük araştırma merkezleri kurulmuş olmasına rağmen henüz bir bilim dalı olarak yapılandırılmadığı görülmektedir (Usta, 2010; Baskın, 2014). Sözlük araştırmaları başta olmak üzere, sözlüklere dair tecrübesinin uzun yılları bulması, yayınlar yapması ve bilimsel etkinliklere maddi destek sağlaması nedeniyle Türkiye’de sözlük, Türk Dil Kurumu’yla özdeşleşmiş bulunmaktadır (Baskın, 2014).

Sözlük araştırmaları alanı çok çeşitli araştırma konularına yönelmektedir. Sözlük araştırmacılarının ele aldığı konular arasında; sözlük türleri, sözlük eleştirileri, tarihi ve güncel sözlükler, eğitimsel sözlük, sözlük kullanımı, e-sözlükçülük (elexicography), sözlük tasarımı ve yapısını da içeren sözlük hazırlama süreçleri yer almaktadır (Jackson, 2013). Tarihsel olarak sözlük araştırmalarının iki ana konu eksenine odaklandığı görülmektedir; (1) eski sözlüklerin yenileri üzerine etkisi, (2) sözlüklere eklenen yeni ögeler. Bir başka deyişle, “gelenek” ve “yenilik” odak noktası olarak alınan iki konu olarak ortaya çıkmaktadır (Bogaards, 2013). Sözlüklerin tasarımının bu sözlükleri kullanacak belirli bir kullanıcı kitlesi göz önünde bulundurularak yapılmasının gerektiği 1960’lı yıllarda ortaya atılmasına rağmen (Householder, 1967), Welker’in (2010) sözlük kullanımına yönelik araştırmaları derlediği çalışmasında sadece altı çalışmanın 1980 yılı öncesine dayandığı görülmektedir. Ayrıca, sözlük kullanımına ilişkin araştırmalar uzun vadeli büyük ölçekli araştırmalardan ziyade çok çeşitli araştırma bağlamlarında yapılan küçük ölçekli araştırmalarla sınırlandırılmıştır çünkü alanda yapılan bilimsel çalışmaların çok azı kamu kaynaklarından faydalandırılmıştır (Nesi, 2014).

1980’li yıllardan başlayarak kullanıcıların sözlükleri nasıl, ne zaman ve ne için kullandıklarını ve buldukları bilgidenden memnun olup olmadıklarını inceleyen araştırmalar yürütülmeye başlamıştır. Bu araştırmalarda, sözlüklerin güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin kesin sonuçlar sunmadıkları ve bu nedenle bu araştırmaların sonuçlarının bilgilendirici olmaktan uzak oldukları saptanmıştır (Bogaards, 2013; Nesi, 2013). Öte yandan, kullanıcı türü, sözlük içeriği, yapısı ve türü ve bunlara ek olarak kullanılan yöntemler gibi derin farklılıklar nedeniyle alanyazındaki mevcut küçük ölçekli çalışmaları kıyaslamak güçleşmektedir (Nesi, 2014). 1990’lı yıllardan itibaren bilgisayar tabanlı araştırma araçlarının geliştirilmesi ve farklı veri türlerinin araştırmalara dâhil edilmesiyle sözlük araştırmaları zamanla daha karmaşık ve kapsamlı hâle gelmiştir (Nesi, 2014; Bogaards, 2013). Bu dönemde sözlük kullanımına dönük yapılan araştırmalar genellikle sözlük kullanılarak kelime veya metinleri anlama, kelime öğrenimi ve metin veya kelime yazımı konularına odaklanmıştır (Bogaards, 2013). Elektronik (özellikle internet) tabanlı sözlük kullanımının artmasıyla sözlükçülük alanının geleceği (Jackson, 2013) olduğu ifade edilen elektronik sözlükçülük ve bu alandaki araştırmalar 2000’li yıllara damgasını vurmuştur. İnternet tabanlı ücretsiz sözlüklerin yaygınlaşmasıyla basılı

sözlüklere olan talep oldukça azalmış ve Macmillan ve Oxford gibi köklü sözlük yayınevleri basılı versiyonlarını sonlandırma kararı almışlardır (Jamieson, 2010; Rundell, 2012).

Basılı sözlüklere olan talep azalmış olmasına rağmen, günümüzde sözlükler basılı ve dijital olarak kullanıma sunulmaktadır. Dijital sözlükler CD-ROM, akıllı telefon veya tablet uygulamaları, çevrimiçi sözlük siteleri ve diğer uygulamalara (örneğin kelime işlemci, e-kitap) entegre şekilde çeşitli dijital ortamlarda yer almaktadır. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin artan kullanım alanları nedeniyle sözlüklerin farklı ortam ve platformlarda sunulmasına yönelik talep artışı gözlenmektedir (Trap-Jensen, 2013). Bu durum sözlük içeriğinin farklı formatlarda (yazılı, görsel, işitsel, vb.) sunulmasını gerektirmektedir. Çevrimiçi teknolojiler basılı kaynaklara kıyasla bağlantı (hyperlink), ses, video klipi ve görsel öğeler gibi çok çeşitli ortamların sözlük içeriğinin sunulmasında kullanılmasına olanak tanımaktadır. Dijital ortamların sağladığı çeşitli çoklu ortam olanaklarıyla sözlüklerin zengin içerik sunması sağlanmış olsa da, dijital ortamlardaki sözlüklerin bu olanaklardan tam anlamıyla faydalanmadıkları ve elektronik sözlüklerin çoğunlukla basılı ürünün dijital versiyonları olarak sunulduğu görülmektedir (Pastor ve Alcina, 2013). Ayrıca, çevrimiçi çoklu ortam teknolojileriyle zenginleştirilmiş sözlüklerin sağladığı avantajlardan kullanıcıların faydalanıp faydalanmadığı konusunda yeterli araştırma bulunmamaktadır (Trap-Jensen, 2013).

Yapılan araştırmalar, kullanıcıların kendi ihtiyaçlarını analiz etmelerini ve sözlük kullanmalarını gerektiren durumları ayırt etmede zorlandıklarını göstermektedir (Trap-Jensen, 2010; Lorentzen ve Trap-Jensen, 2011; Müller-Spitzer, Koplenig ve Töpel, 2011). Örneğin; Müller-Spitzer ve diğerleri (2011) çevrimiçi sözlük kullanımında tercih edilen faktörleri inceledikleri araştırmada “güvenilirlik” ve “anlaşılabilirlik” kriterlerinin en önemli kriterler arasında yer aldığını; öte yandan çoklu ortam özelliklerinin ise kullanıcılar tarafından en az aranan özellik olduğunu saptamıştır. Bu sonuç, kullanıcıların kendilerine göre uyarlanabilir olan ve yenilikçi çoklu ortam özellikleriyle zenginleştirilmiş çevrimiçi sözlük kullanmayı tercih ettiğini saptayan çalışmalara tezat bir sonuç vermektedir (Koplenig, 2011; Müller-Spitzer ve Koplenig, 2014). Ancak, çevrimiçi sözlüklerin sağladığı potansiyeller ve imkânlar kullanıcıların hizmetine sunulmadan yapılan araştırmaların sonuçlarının gerçekçi sonuçlar sağlayamayacağı ifade edilmektedir (Koplenig, 2011; Müller-Spitzer ve Koplenig, 2014; Müller vd., 2011). Bu durumda sözlük araştırmaları uzmanlarının kullanıcılar için yeni sunum yolları hazırlamaları ve buna ilişkin kullanıcı tercih ve davranışlarını araştırmaları gerekmektedir. Bu sunum yollarının en önemlileri arasında yenilikçi çevrimiçi teknolojilerinin sunduğu olanaklar olan ve günümüzde sözlükçülük alanında örneklerine çok rastlanmayan video entegrasyonu ve uyarlanabilir (adaptive) teknolojiler yer almaktadır (Trap-Jensen, 2013).

Video teknolojileri içeriğin görselleştirilmesi, ilgi çekici hâle getirilmesi ve akılda kalıcılığının artırılmasına fayda sağlayacağı değerlendirilirken, uyarlanabilir teknoloji uygulamalarının belirli bir sözcüğü arayan kullanıcıya ilgi duyabileceği diğer kavramları da önererek bilgi birikiminin artırılmasına katkı sağlama potansiyeli olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra, yenilikçi çevrimiçi teknolojiler, kullanıcı davranışları hakkında veri toplanabilmesine olanak tanımaktadır. Örneğin; kullanıcıların sözlük ortamında en çok hangi kavramı ziyaret ettikleri ve belirli kavramı anlamada ne kadar vakit harcadıkları gibi çeşitli veriler elde edilebilmektedir. Bu yolla, hangi kavramlar üzerinde daha fazla açıklama ve/veya örnekler verilmesi gerektiği ve hangi kavramların en çok ihtiyaç duyulan kavramlar olduğu saptanarak kavramın daha iyi anlaşılabilmesi adına gerekli müdahaleler yapılmasına olanak tanınabilmektedir.

Yeni teknolojiler ve özellikle internet, sözlükçülük alanında ve sözlük kavramında köklü değişimlere neden olmaktadır (Pastor ve Alcina, 2013; Boz, 2014a). Çevrimiçi teknolojilerin bireylerin entelektüel ve sosyal yaşantılarında tetiklediği değişim çevrimiçi sözlük tasarımına ve sunumuna da yansımak durumundadır (Fuertes-Olivera ve Tarp, 2014). Dijital çağda sözlük kullanıcı ilgisini çekebilme açısından diğer yenilikçi teknolojiler arasında kaybolma ve geçmişteki yerini yitirme tehlikesiyle karşı karşıyadır (Trap-Jensen, 2013). Bu nedenle, sözlük günümüz teknolojik gelişmelerini yansıtacak şekilde kabuk değiştirmek durumundadır (Boz, 2014b).

Son yıllarda özellikle çevrimiçi sözlükler pek çok sözlük araştırmacısının ilgisini çekmektedir (Fuertes-Olivera, 2013). Ancak, bu araştırmaların çoğunluğu çevrimiçi sözlüğe ilişkin kütük (log) dosyalarının incelenmesiyle sınırlı tutulmuştur (de Schryver ve Joffe, 2004; Bergenholtz ve Johnson, 2005; Müller-Spitzer vd., 2011). Kütük araştırmalarıyla sınırlandırılmış bu çalışmalar kullanıcı taleplerine ve tercih nedenlerine dönük derinlemesine analiz yapılmasına imkân tanımamaktadır. Çevrimiçi sözlük alanında yapılan bilimsel araştırmalar her geçen gün artmasına rağmen, bu alan görece yeni bir alan olarak görülmekte ve alana ilişkin mevcut bilgi birikiminin artırılmasına gerek duyulmaktadır (Müller-Spitzer vd., 2011; Tarp, 2009). Kavramlara yönelik açıklamalar sunan sözlüklere olan ihtiyaç azalmamakta (Trap-Jensen, 2013), yalnızca şekil değiştirmektedir. Bu nedenle, sözlük araştırmaları alanında yenilikçi çevrimiçi teknolojilerden faydalanan yeni sunum şekillerinin denenmesine ve kullanıcı yaşantılarına ilişkin derinlemesine araştırmalar yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Sözlük Oluşturmaya Yönelik Tasarım Tabanlı Araştırma Uygulamaları

Tasarım tabanlı araştırma yöntemindeki tasarım ifadesi, öğrenme konularında yeni ortamların veya yeni kuramların planlanması ve geliştirilmesini ifade etmektedir. Tasarım tabanlı araştırma kuram, tasarım ve uygulama arasındaki ilişkinin anlaşılmasına yardımcı olmakla birlikte, özellikle e-öğrenme ortamlarının tasarımı ve araştırılmasında çok önemli bir potansiyele sahip olduğu belirtilmektedir (Kuzu vd., 2011). Tasarım tabanlı araştırmanın en önemli özelliği eğitim bağlamında bir yenilik (yeni bir öğrenme ortamı, yeni bir eğitim uygulaması, yeni bir kuram) üretiminde kullanılıyor olmasıdır (Amiel ve Reeves, 2008). Bu nedenle, tasarım tabanlı araştırma yönteminin en etkin kullanılabileceği çalışmalar çevrimiçi öğrenme materyal ve ortamlarının geliştirildiği araştırmalardır (Wang ve Hannafin, 2005). Öğrenme ortamları veya kaynaklarına ilişkin tasarım sorunlarına odaklanması nedeniyle çevrimiçi öğrenme ile tasarım tabanlı araştırma yönteminin birebir örtüştüğü değerlendirilmektedir (Kuzu vd., 2011). Araştırmacı, öğrenmeye yönelik olarak ortaya çıkan yeni uygulamalar doğrultusunda, yapmış olduğu tasarımlarında düzenlemeler yaparak mümkün olan en uygun çalışmayı sergilemeyi ön plana çıkarmaktadır. Dolayısıyla tasarım tabanlı olarak yürütülen araştırmaların, çevrimiçi öğrenme ortamlarının kullanıcı hizmetine sunulduğu öğrenme faaliyetlerine anlamlı katkılar sunabilecek olanakları ortaya koyarak bu alana yönelik olarak potansiyel bir katkı sağlayabileceğini ifade edebilmek mümkün olmaktadır.

Tasarım tabanlı araştırma yönteminin en çok aşağıda belirtilen dört alanda etkin olabileceği ifade edilmektedir (The Design-Based Research Collective, 2003):

- (a) Yeni ve özgün öğrenme ve öğretme ortamları geliştirilmesi,
- (b) Bağlam tabanlı öğrenme ve öğretme kuramlarının geliştirilmesi,
- (c) Tasarıma ilişkin bilgi birikimini ilerletilmesi ve geliştirilmesi,
- (d) Eğitimde yenilikçilik kapasitesinin artırılması.

İyi bir tasarım tabanlı araştırmasının aşağıda belirtilen beş özelliğe sahip olması gerekmektedir (The Design-Based Research Collective, 2003):

- 1) Öğrenme ortamı tasarımı hedefleriyle kuramsal hedefler birbirleriyle örüntülü durumdadır.
- 2) Araştırma ve geliştirme süreçleri; tasarım, uygulama, analiz ve yeniden tasarım döngüsü çerçevesinde ilerler.
- 3) Araştırma tasarımı diğer uzmanlar ve eğitim tasarımcılarıyla paylaşılabilir kuramlara yol açmalıdır.

4) Araştırmalar tasarımın doğal ortamda nasıl işlev gördüğüne odaklanmalıdır. Sadece başarı veya başarısızlıklar değil; aynı zamanda öğrenmeye ilişkin konulara dair geliştirilen anlayışı ilerleten etkileşimler de raporlanmalıdır.

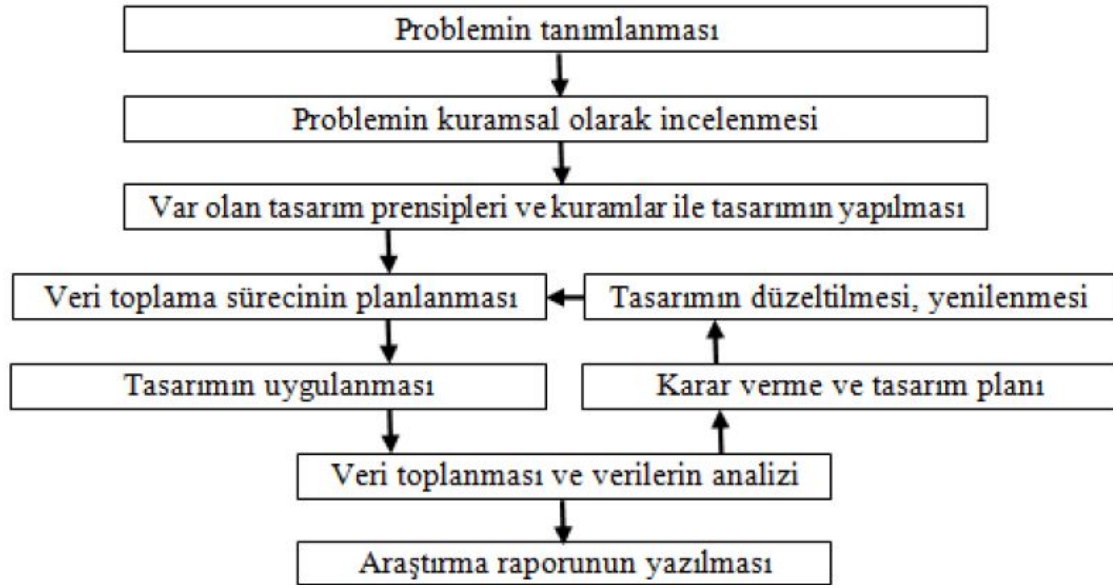
5) Uygulama ve çıktı süreçlerini bağdaştıran yöntemlere odaklanılmalıdır.

Tasarım tabanlı araştırmada araştırmacı, araştırmayı katılımcılarla birlikte yürütmekte ve araştırma süreçlerinin önemli bir parçası konumuna gelmektedir (Cobb vd., 2003). Benzer türden döngüsel tasarım ve uygulama çalışmalarında da olduğu gibi bu tür çalışmalarda da araştırmacı sistematik olarak işleyişe müdahaleler yapmakta ve bunu uygulamaya koymaktadır. Uygulama sonuçlarına doğrultusunda, başlangıçta erişilmek istenilen hedef gözden geçirmekte ve geliştirerek döngüsel süreç tekrarlanmaktadır. Yürütülen çalışmanın, arzu edilen gelişmeyi yeterince sağladığı kanaati oluşuncaya kadar döngüsel işlem sürdürülmektedir.

Farklı tasarım tabanlı araştırmalar için farklı araştırma yöntemleri kullanmak gerekebilmektedir. Tasarım tabanlı araştırma bu amaçla nitel ve nicel araştırma yöntemlerinden yararlanabilmektedir. Bağlama bağlı olarak araştırma süreçleri büyük farklılıklar göstermekle birlikte genel olarak izlenecek yol şu şekilde ortaya çıkmaktadır (Kuzu vd., 2011):

- Tasarımın birinci sürümünü geliştirilir ve uygulamaya konur,
- Uygulamada tasarımın nasıl çalıştığına bakılır,
- Uygulamadan elde edilen deneyimler sonucu, düzenli biçimde tasarım gözden geçirilir ve gerekli düzeltmeler yapılır,
- Tasarım hataları giderilmiş ve verimli bir hale dönüşür,
- Araştırma raporu yazılır.

Bir tasarım tabanlı araştırmada izlenmesi olası basamaklara aşağıda yer verilmiştir.

Şekil 1. Tasarım Tabanlı Araştırmanın Uygulama Basamakları (Kuzu vd., 2011)

Etkili eğitim ortamı tasarımının çeşitli boyutları vardır ve tasarımın değerlendirilmesinde takınılabilecek farklı bakış açıları vardır. Aşağıda eğitime ortamı tasarımına ilişkin bakış açılarından bazılarına değinilmektedir (Collins vd., 2004).

Bilişsel düzey: Uygulama öncesinde öğrenenlerin anlama düzeyleri nedir ve uygulama sürecinde anlamaları nasıl değişim göstermektedir? Bu bilgiye ulaşabilmek için öğrenenlerin düşüncelerini yansıtmaya ve açıklamada bulunma gibi eylemleri gözlenebilir. Araştırmacı öğrenenlere düşünme süreçlerini ortaya koymasına yönelik sorular da sorabilir.

Kişilerarası düzey: Bu bakış açısı için şöyle sorulara cevap aramak gerekebilir: Öğretmen ve öğrenen arasındaki iletişim nasıl? Kurulan iletişimlerde bilgi paylaşımı oluyor mu? Öğrenenler kendi aralarında bir bağ kuruyorlar mı ve birbirlerine yardım ediyorlar mı? Araştırmacı bu soruların cevabını aramak için etnografi yönteminden yararlanabilir.

Grup veya sınıf düzeyi: Bu bakış açısı öğrenenlerin katılımcılık durumları, grup kimliği, otoriterlik ilişkileri gibi durumların incelenmesini gerektirir. Bu bilgilere ulaşabilmek için etnografi yöntemi etkili olarak kullanılabilir.

Kaynak düzeyi: Bu bakış açısı öğrenenlere sunulan kaynakların değerlendirilmesini gerektirir. Bunun için şöyle sorulara cevap aramak gerekebilir: Öğrenenlere hangi kaynaklar sunulmaktadır? Sunulan kaynakların anlaşılması ve kullanımı kolay mıdır? Kullanılan kaynakların etkinliklerle olan ilişkisi nasıldır?

Kurum veya okul düzeyi: Bu bakış açısında kurumun veya okulun destek düzeyi ile diğer kurumlar ve kişilerle olan iletişim değerlendirilir. Bunun için şöyle sorulara cevap aramak

gerekebilir: Aileler çalışmadan memnun mu? Eğitim kurumu yapılan çalışmayı destekliyor mu? Çalışmayı etkileyebilecek politik durumlar söz konusu mu?

Ayrıca tasarımın oluşturulması ve değerlendirilmesi sürecinde akademisyen, öğretmen, psikolog, çoklu ortam geliştirici, grafiker ve yazılımcı gibi farklı uzmanlıklara sahip birçok uzman yer alabilir. Tasarım tabanlı araştırma farklı disiplinlerden ve farklı uzmanlık alanlarından kişileri bir araya getirebilme ve amacına uygun olarak farklı araştırma yöntemlerinden yararlanabilme durumu sayesinde çevrimiçi öğrenme ortamlarının geliştirilmesi açısından anlamlı katkılar sağlayabilme potansiyeli yüksek olan bir yaklaşımdır (Kuzu vd., 2011).

Sonuçlar

Bu makalenin yayınlanmasına kaynaklık etmiş olan proje çalışmasında, öncelikli olarak prototip şeklinde örnek kavram açıklama videoları çekilmiştir. Daha sonra bu video kaynaklar; anlatım nitelikleri, kıyafet seçimi, beden duruşu ve anlatım dilinin etkin kullanımı gibi hususlarla ilgili değiştirilmesi veya geliştirilmesi gerekli noktalar belirlenmiştir. Tasarım tabanlı geliştirme anlayışı doğrultusunda, video üretim süreçlerine ilişkin uygulamalara son şekli verilmiştir. Yürütülen çalışmalar sayesinde Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin veya üniversitenin sözlük erişim adresini kullanan tüm kullanıcıların, hazırlanacak öğretim materyali olan sosyal bilimler sözlüğüne ulaşabilmesi mümkün olacak, sosyal bilimler literatüründe yer alan bilimsel kavramların video anlatımlarına erişim sağlanabilmesi öngörülmüştür. Oluşturulan öğretim ortamından edindikleri kavramsal ve kuramsal bilgiler sayesinde, öğrenme ortamlarında sıklıkla karşılaşılmakta olan bir sorun olan öğrenci-öğretim elemanı iletişimde karşılaşılmakta olan akademik jargon probleminin asgari düzeye indirilmesi sağlanabileceği gibi özellikle Azerbaycan ve Balkanlarda konuşulan farklı Türkçe şivelerinden kaynaklanabilecek yanlış anlaşılmanın da önüne geçilebilecektir. Akademik terimleri kapsayan sözlükte İngilizce karşılıkları ile Türkçe açıklamalarına yer verilmiştir. Bu çalışma, Anadolu Üniversitesi Öğrenme Teknolojileri Araştırma Geliştirme (ÖTAG) birimi tarafından yürütülen Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı becerilerini geliştirmeyi hedefleyen “Anabilge Bilgi Okuryazarlığı” projesini de desteklemiştir. Açıköğretim sistemi bünyesinde sesli kitaplar oluşturulmuş olmasına rağmen, sosyal bilimler kavramlarına ilişkin kısa açıklamalar içeren sesli bir sözlüğün bulunmaması bir eksiklik olarak gündeme gelmektedir. Oluşturulan (ve ilave çekimlerin yapılmaya devam edildiği) video sözlükten, görme engelli bireyler de faydalanabileceklerdir. Video Sözlük çalışmasının hedef kitle, Anadolu Üniversitesinin Açıköğretim Sistemi yurt içi ve yurt dışı programlarındaki

öğrencileri ile örgün öğrencilerinin yanı sıra, açık bilgi kaynağı olarak hizmet verecek olması nedeniyle, Anadolu Üniversitesinin hayat boyu öğrenme politikasını destekleyecek biçimde ilgili bütün bireylere katkı sağlanması hedeflenmektedir. İnternet ortamında kullanıma sunulan sözlük karmaşası dikkate alındığında, üniversitelerin kurumsal güvencesi altında hazırlanacak güvenilir ve doğru bilgiler sunan bir sözlük ihtiyacı açıkça ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, Anadolu Üniversitesinin yurtdışı programlarındaki öğrencilerinin kitaplarda geçen kavramları bildikleri varsayılmaktadır. Oysa coğrafi ve şive çeşitliliği içerisinde farklı anlamlara gelebilen kelimelerin bu sözlük yardımıyla öğrenime hazır hâle getirilmesi Açıköğretim sistemi içerisindeki öğrencilerin başarılarını da olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Yurtdışı Açıköğretim Programlarında öğrenim gören öğrenciler, asli kaynak ders kitapları olmak üzere etkileşimli e-kitap, sesli kitap, e-seminer, TRT Okul dersleri gibi öğrenme ortamlarından yararlanmaktadırlar. Bu sözlük çalışmasının da katkısıyla, Yurtdışı Açıköğretim Programlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin akademik dil sorunu nedeniyle karşılaştıkları iletişim sorununun da en aza indirgenmesi hedeflenmektedir.

Ön lisans ya da lisans eğitimlerini almakta olan öğrencilerin yanı sıra, lisansüstü eğitimlerine devam etmekte olan veya lisansüstü eğitimini tamamlamış olanlara kavramsal bilgi sunacak güvenilir bir kaynağın oluşturulmasının amaçlandığı bu video sözlük oluşturma sürecinde, sosyal bilimler alanındaki kavramların açıklamasının yapıldığı video görüntülerine erişebilme olanağı söz konusu olmuştur. İşletme ve yönetim bilimleri terimlerinden oluşan yaklaşık 700 kavramın çekimlerinin gerçekleştirildiği bu sözlük sayesinde, üniversite öğrenimine devam etmekte olan öğrenciden ve herhangi bir yeterlilik ve giriş sınavına hazırlananların yararlanabileceği geniş bir hedef kitleye ulaşılması öngörülmektedir. Bilgiye, güvenilir bir şekilde ulaşma istek ve ihtiyacının giderek artmakta olduğu ve yukarıda açıklanan gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, kısa vadede olmasa da orta veya uzun vadede “Sosyal Bilimler Sözlüğü” gibi kitlesel olarak ulaşılabilir niteliğine sahip bilgi kaynaklarının gerekliliği daha anlaşılır bir şekilde ortaya çıkmaya başlayacaktır. İlk aşamada işletme ve yönetim bilimleri alanına ait terimlerin tamamlandığı video sözlük, sosyal bilimler alanının tamamını kapsamaya yönelik olarak olduğu için, doğal olarak Açıköğretim sisteminde yer alan derslere ait kavramları da içermektedir. Sosyal bilimler alanında video sözlük oluşturmaya yönelik böylesine kapsayıcı bir içeriğe sahip materyalin üretimine kaldığı yerden devam edilebilmesi için halihazırda iktisat, finans ve muhasebe kavramlarının yazımına devam edilmekte, ilgili öğretim elemanlarıyla yürüyen çalışmalara ilişkin toplantılar düzenlenmektedir. Sosyal bilimler alanındaki söz konusu disiplinlere ait kavramların da

çekimlerinin tamamlanmasıyla, mevcut video sözlük materyaline eklenerek çalışmalara devam edilmesi öngörülmektedir.

Video sözlük oluşturmaya yönelik olarak yürütülen çalışmaların sonucunda ortaya çıkacak olan sosyal bilimler sözlüğü, kaynak olarak Anadolu Üniversitesi çevrimiçi platformlarında ve diğer web platformlarında yer alacaktır. Özellikle “açık erişim” özelliğiyle sadece Anadolu Üniversitesi öğrencileri değil, tüm bireylerin kullanımına hizmetine sunulacak video sözlük, ülke genelinde hayat boyu öğrenme vizyonuna katkı sağlayacaktır. Proje süresince yürütülen bilimsel tasarım tabanlı araştırma gelecekte yapılacak benzer video tabanlı öğrenme kaynaklarının tasarlanmasına yönelik bilgi birikimine katkı sağlayacaktır.

Öneriler

Video sözlük oluşturmaya yönelik olarak kullanılacak olan görsel materyalin mümkün olduğu ölçüde basit ve anlaşılır düzeyde, hedef kitlenin amacına uygunluğunun göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Eğer büyük çabalar sonucunda oluşturulan materyalin, arzu edilen katkılarının sağlanması öngörülüyorsa, izah edilen kavramların doğru, açık ve kesin bir şekilde ortaya koyulmasına gayret edilmesi gerekmektedir.

Sözlükçülük alanında faydalanılacak teknolojiler, sırf yeni teknolojiler oldukları için değil, sözlüğün etkinliğini artırabildiği, kullanıcı yaşantısına zenginlik katabildiği ve kullanıcı ihtiyaçlarına karşılık verebildiği ölçüde tercih edilmelidir (Fuertes-Olivera, 2013). Görsel materyal destekli olarak hazırlanan her türlü materyalde olduğu gibi sözlük içeriği oluşturarak bunu kullanıcı hizmetine sunma çalışmalarında da kullanıma verilen teknolojilerden etkin bir şekilde faydalanılabilmesi için açık ve uzaktan öğretim ortamlarında ilişkin konularda sorun yaşanmamasına yönelik gerekli olanakların sağlanması gerekmektedir. Kullanıma sunulan materyalin kullanıcı dostu olması, üretim süreçlerinde kullanılan malzemelerin tedarik ve idamesinde amaca uygunluk kriterinin ihmal edilmemesi gerekmektedir. Sözlük kavramlarını yapılandıran ve ekran karşısında sunan alan uzmanları ile spikerlerin ihtiyaç duydukları teknik hususlarda yeni teknolojiler ve bilgisayarlı uygulamalara ilişkin gerekli eğitim veya bilgilendirmelerin sağlanması, açık ve uzaktan öğretim alanında geliştirilen yeni yöntem, teknik ve uygulamaların yakından takip edilmesi konusunda yeterli desteğin sağlanması ihmal edilmemelidir.

Not

Bu makale, Anadolu Üniversitesi tarafından desteklenen 1707E443 numaralı ve ‘‘Sosyal Bilimler Sözlüğü Oluşturamaya Yönelik Materyal Hazırlama’’ başlıklı bilimsel araştırma projesinden türetilmiştir.

Kaynakça

- Akalın, Ş. (2010). Sözlük Bilimi ve Sözlükçülük. *Türk Dili*, 162-169.
- Amiel, T., & Reeves, T. C. (2008). Design-Based research and educational technology: Rethinking technology and the research agenda. *Educational Technology & Society*, 11(4), 29-40
- Aydın, C. H. (2011). *Açık ve Uzaktan Öğrenme: Öğrenci adaylarının bakış açısı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Baskın, S. (2014). Türkiye ve dünyada sözlük bilimi: Tanımı, kapsamı ve diğer bilimlerle ilişkisi. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 445-457.
- Bergenholtz, H., & Johnson, M. (2005). Log files as a tool for improving internet dictionaries. *Hermes*, 34, 117-141.
- Bogaards, P. (2013). A history of research in lexicography. H. Jackson içinde, *The Bloomsbury Companion to Lexicography* (s. 19-31). New York: Bloomsbury Academic.
- Boz, E. (2014a). Değişen sözlük kültürümüz. *Türk Dili*, CVI (746), 30-33.
- Boz, E. (2014b). Teknolojinin kör(ük)lediği bir alışkanlık "sözlük okuma". *Türk Dili*, CVII(754), 80-81.
- Cobb, P., Confrey, J., diSessa, A., Lehrer, R., ve Schauble, L. (2003). Design experiments in educational research. *Educational Researcher*, 32(1), 9-13.
- Collins, A., Joseph, D., ve Bielaczyc, K. (2004). Design research: Theoretical and methodological issues. *Journal of the Learning Sciences*, 13(1), 15-42.
- de Schryver, G.-M., ve Joffe, D. (2004). On how electronic dictionaries are really used. *Proceedings of the Eleventh EURALEX International Congress* (s. 187-196). Lorient, France: Universite de Bretagne Sud.
- Fuertes-Olivera, P. A. (2013). e-lexicography: The continuing challenge of applying new technology to dictionary-making . H. Jackson içinde, *The Bloomsbury Companion to Lexicography* (s. 323-337). New York: Bloomsbury Academic.
- Fuertes-Olivera, P. A., ve Tarp, S. (2014). *Theory and practice of specialised online dictionaries*. Berlin: De Gruyter.
- Householder, F. W. (1967). Summary report. F. W. Householder, ve S. Saporta içinde, *Problems in lexicography* (s. 279-282). Bloomington, IN: Indiana University.
- Jackson, H. (2013). Introduction. H. Jackson içinde, *The Bloomsbury Companion to Lexicography* (s. 1-18). New York: Bloomsbury Academic.

- Jamieson, A. (2010). *Oxford English Dictionary 'will not be printed again'*. <http://www.telegraph.co.uk/culture/books/booknews/7970391/Oxford-English-Dictionary-will-not-be-printed-again.html> Erişim Tarihi: 17.02.2017
- Koplenig, A. (2011). Understanding how users evaluate innovative features of online dictionaries - an experimental approach. *Electronic lexicography in the 21st century: New Applications for New Users (Proceedings of eLex 2011)* (s. 147-150). Trojina: Institute for Applied Slovene Studies.
- Kuzu, A., Çankaya, S., ve Mısırlı, Z. A. (2011). Tasarım tabanlı araştırma ve öğrenme ortamlarının tasarımı ve geliştirilmesinde kullanımı. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 1(1), 19-35.
- Lorentzen, H., & Trap-Jensen, L. (2011). There and back again – from dictionary to word-net. *Electronic Lexicography in the 21st Century: New Applications for New Users (Proceedings of eLex 2011)* (s. 175–179). Ljubljana: Trojina: Institute for Applied Slovene Studies.
- Müller-Spitzer, C., & Koplenig, A. (2014). Online dictionaries: Expectations and demands. C. Müller-Spitzer içinde, *Using online dictionaries* (s. 143–188). Berlin: De Gruyter.
- Müller-Spitzer, C., Koplenig, A., & Töpel, A. (2011). What makes a good online dictionary? Empirical insights from an interdisciplinary research project. *Electronic lexicography in the 21st century: New applications for new users. Proceedings of eLex 2011* (s. 203-208). Ljubljana: Trojina: Institute for Applied Slovene Studies.
- Nesi, H. (2013). Researching users and uses of dictionaries. H. Jackson içinde, *The Bloomsbury Companion to Lexicography* (s. 62-74). New York: Bloomsbury Academic.
- Nesi, H. (2014). Dictionary use by English language learners. *Language Teaching*, 47(1), 38-55.
- Pastor, V., & Alcina, A. (2013). Researching the use of electronic dictionaries. H. Jackson içinde, *The Bloomsbury Companion to Lexicography* (s. 97-132). New York: Bloomsbury Academic.
- Rundell, M. (2012). *Stop the presses – the end of the printed dictionary*. <http://www.macmillandictionaryblog.com/bye-print-dictionary> Erişim Tarihi: 17.02.2017
- Tarp, S. (2009). Beyond lexicography: New visions and challenges in the information age. H. Bergenholtz, N. S., ve S. Tarp içinde, *Lexicography at a crossroads: Dictionaries and encyclopedias today, lexicographical tools tomorrow* (s. 17-32). Wien: Peter Lang.

- The Design-Based Research Collective. (2003). Design based research: An emerging paradigm for educational inquiry. *Educational Researcher*, 32(1), 5-8.
- Trap-Jensen, L. (2010). One, two, many: customization and user profiles in internet. *Proceedings of the XIV Euralex International Congress* (s. 1133–1143). Leeuwarden: Fryske Akademy.
- Trap-Jensen, L. (2013). Researching lexicographical practice. H. Jackson içinde, *The Bloomsbury Companion to Lexicography* (s. 35-47). New York: Bloomsbury Academic.
- Usta, H. İ. (2010). Sözlükçülük ve sözlük araştırmacılığı. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 92-101.
- Wang, F., & Hannafin, M. J. (2005). Design-based research and technology-enhanced learning environments. *Educational Technology Research and Development*, 53(4), 5–23.
- Welker, H. A. (2010). *Dictionary Use: A General Survey of Empirical Studies*, Brasília: Author's Edition.

Yazarlar Hakkında

Doç. D. Uğur KESKİN

Endüstri mühendisliği lisans eğitiminden sonra birinci yüksek lisansını işletme alanında, ikinci yüksek lisansını ise yönetim bilimleri alanında yapmıştır. Yönetim ve organizasyon doktora programını tamamlamıştır. Üç yıldır Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. İlgili alanları arasında; yönetim felsefesi, örgüt kuramları, stratejik yönetim ve eğitim bilimleri yer almaktadır.

Tel (İş): +90 2223350580
Eposta: ugurkeskin@anadolu.edu.tr

Uzman Abdullah SAYKILI

Lisans öğrenimini İngilizce Öğretmenliği bölümünde tamamladıktan sonra ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde Yabancı Dil Olarak İngilizce dersleri vermiştir. Yüksek Lisans öğrenimini Uzaktan Eğitim alanında yapmıştır ve halen Uzaktan Eğitim alanında doktora eğitimine devam etmektedir. Anadolu Üniversitesi Öğrenme Teknolojileri Araştırma-Geliştirme biriminde uzman olarak görev yapmaktadır. İlgili alanları arasında açık ve uzaktan öğrenme, sosyal medya ve öğrenme, uzaktan yabancı dil eğitimi yer almaktadır.

Tel (İş): +90 2223350580
Eposta: asaykili@anadolu.edu.tr